

Bakkegård, Langelinie 73, Herskind

Herskind by, Skivholme matr. 5l opført 1827

Ejere fra 2013:

Troels Herløv Hansen og Mai Køhler Jensen

Langelinie 73, Bakkegård, Herskind, set fra øst. Ladingvej går i en lavning bag personerne, der fra venstre er Magnus Sølvsten, Alvilda Sørensen og Magda Sørensen. Foto ca. 1918.

1.

Ved matriklen i 1688 var gårdfæsteren Niels Andersen. Gården er sammen med andre gårde i Herskind krongods under Skanderborg rytterdistrikt.

På Hans Kongl. May. vores allernådigste arve Konge og Herres Vegne, hafver vi Stød og Fæst, såsom vi og hermed Stæder og Fæster Christen Andersen, afgangne Niels Andersens Gård, med hvilken hand ægter Enken Anna Nielsdatter ved Stedet i Herskind. Samme Part Gård skyld efter Matriklen af Hartkorn 3-6-2-2, hvorpå han have opbyggt 14 fag Hus og derfor er den samme forundt til indfæstning at betale tre rdl. Som Krigsråd og Regimentsskriver Gyberg oppebærer og Hans Kgl. Mayes. allerunderdanigste til indtægt beregner. Bygningen består af 29 fag hus, nogenlunde ved magt. Til Besætning findes 4 Bæster, 4 Køer, 2 ungnød, 3 får, Vogn, Plov og Harve samt Sædekornet som til inventarium ved Stedet forblive og Christen Andersen skal være pligtig at tilsvare. Inventar og bygning at forbedre og altid i tilbørlig holde. Skatter og Afgifter i rette Tide og på tilbørlig sted at erlægge og klarere. Bevise høyeste Lydighed mod alle dem som på hans Kongl. Mayest. Vegne over samme haver at befale, samt rette sig efter Loven og Forordningerne. Så må atterbenævnte Christen Andersen ovennævnte Rytter Partgård, nyde, bruge og i fæste beholde sin Livs tid om han forestående i alle Måder efterkommer.

Ryttersessionen i Skanderborg 13. november 1720

Iurgen Grabow H. Følsach

E.K.Gyberg

I 1747 dør Christen Andersen. Enken Maren Rasmusdatter bliver gift med Niels Rasmussen, som overtager fæstet. Gården består af 30 fag hus. Der er vogn, plov og harve. Besætningen udgør 5 Bæster og 8 Får. Det øvrige Queg som af Quegsygdommen er bortdød er den fæstende pligtig at forskaffe sig. Indfæstningen er på Grund af Quegsvagheden modereret til 3 Rdl. Ca. 1762 overgår fæstet til Anders Christensen, søn af Christen Andersen og Maren Rasmusdatter.

På det højgrevelige Herskabs nådigste appobation, haver Gård-fæster Anders Christensen i Herskind med selvejer Simon Christensen af Javngyde indgået følgende

Afståelses Contrakt.

1. Jeg Anders Christensen i Herskind Bye afstår min i fæstehavende gård, der står for hartkorn 4 tønder 3 skæpper. Forretter halv gårds hoveri og svare udi landgilde årlig lo rdl. 1m. 4 sk. til selvejer Simon Christensen af Javngyde, som ægter min datter Maren, og med gården afleverer jeg 2 sengesteder, 2 olmerdugs- og 2 bolster dyner, 4 bolster puder, 2 par blårg. lagener og omhæng til begge senge, 1 stor ~~kamæk~~-standskab, 1 grubekjedel, en stor messing kedel 2 borde og 4 bænke, en stor jerngryde, en gammel pande, 1 ildklemme 1 stor svalekar, 1 Qværn, 4 solde, 1 sold, 2 stavkar, 3 stole, 1 kande-bænk, 1 bagetrug, 1 salttrug, 1 stor øltønde, 1 saltkar, 1 ølkande, 2 halm gryn kuber, 3 lærr. sække, 3 bolster sække, 1 skæppe og tøler til 8 kreaturer, 1 stor trælågen, 1 mælketrappe, 1 flødebøtte 1 smørbøtte, 1 kjerne med tilbehør, 1 kurv, 1 spand m. jerngreb og jerngjorde, 1 mælkestrippe, 1 stor skål, 2 ostekopper, 1 smøræske og en brikke, videre 7 køer hvor jeg udtager 1 til aftægtsko, 8 får hvoraf jeg udtager 2 til aftægt. Hvilken aftægtsko og to får fæsteren fodre og græsse med lam, ligeså forsvarlig som hans egne kreaturer. Item gårdens besætning og inventarium nemlig: 1 sort hoppe lo år gammel, 1 dto 7 år, 1 dito 5 år, 1 dito 2 år. 3 beslagne vogne med tilbehør, 2 bag-plove, 1 langjern og 1 skær samt forende, 1½ jern harve, 1 hakke-ekiste med kniv, 2 tørvespader, 2 økser, 1 stor- 1 lille og en strøelse jern, 2 naure, 1 båndkniv, 1 saug, 1 sosvin, 1 lang og 2 små stier, 1 hakke og en jerngreb. den nedlagte rugsød, som er 4 tønder og til forårssæden 11 tnd havre og 11 tnd byg og besørger jeg husholdningen til 1. maj d. å. samt til sådan tid at betale alle skatter og udgifter samt landgilden til Martin's dag afvigte år forfalder.

2. Forbinder fæsteren Simon Chr. at give mig og hustru til agtagt årlig: 20 skp rug, 20 skp. byg, 1 skp. byggryn, 1 skp. boghvedegryn og penge=4 rigsdaler til fornøden udgifter. Til ildebrændsel årlig 6 læs klyne tørv og 6 læs lyngtørv, samt betale min og hustrus extra skat og afgifter. Item til husvarelse 3 fag i den søndre ende af det østre hus og et lidet udskud med et kålhave sted. Aftægtshuset med uds kud vedligeholdes af fæsteren. Men når den ene af ved døden afgår nyder den efterlevende ikkun 12 skp. rug og 12 skp. byg, ½ skp. ~~byg~~ byg- og ½ skp. boghvedegryn. Fri for offer og extra skat, som foran melt og penge 2 rdl. Ko og tørv forbliver til den sidstes død, og når koen ældes og bliver ubrugbar, forbeholder fæsteren den gamle og derimod levere os en yngre brugbar ko. Når vi ved døden afgår, lader fæsteren os skikkelig og anstændig begrave imod at fæsteren beholder alt hvad vi efterlader os efter den sidstes død.

3. Og for at unde mine børn og arvinger den lige ret de kan tilkomme lover og forbinder Anders Chr. mig at tilstå 400 rd. Hver af mine børn efter min død skal have de 200 rd. til lige deling efter loven undtagen min datter Maren som kommer til levebrød ved gården og ingen anden arv skal have. Og de 200 rd. at deles imellem min nuværende kones arvinger såfremt hun ikke skulle få i sinde at testamenterer samme til mine børn og arvinger, som hun dog har lovet. Hvilke fire hundrede rigsdaler jeg lover at betale til snapsting 1803 imod 4 procentos rentes svarelse, som jeg selv modtager til eget brug sålænge og min kone lever, men efter min død udbetales mine børn de 200 rdl.

4. Jeg Simon Christensen lover og forpligter mig at efterkomme og opfylde alle foreskrevne poster i alle ord og punkter og derhos be-
pligter mig:

- a. at vise hørighed og lydighed imod det højje grevelige herskab og deres betjenter i alle måder, og at afholde mig fra forsdmlinger til klager eller andre uordener.
- b. At betale alt hvad betales bør til rette forfaldstider, uden res-
tance.

- 2
- c. at forrette forsvarlig hoveri til Wedelslund, ligesom mine andre naboer uden mindste vægring og modsigelse, og at modtage hoveri ekstrakt ved mit fæstebrev.
- d. at betale den årlige brand contingent når gårdens bygninger bygninger forsikres i brand cassen.
- e. ikke at antage nogen indsidder til huse uden Herskabets tilladelse.
- f. at anlægge frugt og humlehaver efter loven.
- g. udbeder jeg underdanigst ege og bøge træ til en vogn.

Således vorder denne kontrakt, som med vores hænder underskrift bekræfter til nådig resolution underdanigst fremsendt.

Fremdeles lover jeg Simon Christensen at sætte bygninger, besætning og inventarium i lovforsvarlig stand, således at samme kan befindes uden mangler ved en lovlig synsforretning

Herskind d 8. januar 1802

Anders Christensen Simon Christensen

Med den udlovede Fædrene arv declarerer sig fornøjet uden påanke. På min hustru, Karen Andersdatters vegne.

Niels Jacobsen

På Anders Christensens øvrige børns vegne, som antagen værge, da ingen født værge er til.

Jens Madsen.

Som overværende til vitterlighed

Jens Nielsen D.C.Hald

I betragtning at Simon Christensen ægter Anders Christensens datter approberes denne ekstrakt imod at jeg får 100 rdl. i indfæstning.

Kragh Juell Wind Friis
født Gram

Syn på gården 26. april 1802.

Våningshuset 10 fag med et lille udskud til østre ende, beliggende i øst-vest i gårdens søndre side. Ege-undertømmer. Overtømmer m. lægter af fyr, tækket med langhalm. Stavrede og klinede vægge. Indretn. fra øst: En vinter stue 3 fag, 3 fag vinduer, 2 afpaneledede alkove senge, fyr loft og en dør med beslag. Til nordre side et kammer med 1 fag vindue, fyr loft og en dør med beslag. I samme stue en ophuggen Kamin skorsten med brændte sten i piben. En sommerstue på 3 fag, 3 fag vinduer, fyr loft og 1 dør. 1 fag med fyrloft til sydsiden med 1 dør til ølkammer, og til nordre side en udgangs-forstue med fyr loft og 2 halve døre, derfra en opgangstrappe til loft med 1 dør. 3 fag til bryggers med 2 døre samt en ophuggen skorsten og ovn, brændte sten i piben. Fyr loft over ovn og skorsten. I god stand uden mangler.

Fæhus m.v. 8 fag beliggende i syd og nord i gårdens vestre side. Ege undertømmer, fyr overtømmer, ellelægter. Tækket med lidt langhalm og resten lyng. Stavrede og klinede vægge. Indrettet fra syd 1 fag fårest, 1 dør
3 - fæhus m. båse og indretn. 1 dør
2 - tørvehus, 1 dør
2 - vognport

God stand, tæknøngen forbedres.

Lohuset 12 fag, øst-vest i gårdens nordre side. Ege undertømmer, fyr overtømmer. Tækket med langhalm og lyng. Stavrede og klinede vægge. Indrettet fra vest: 3 fag byg-gulv, 2 fag tærskelade m. 1 dør og 1 luge. 3 fag ruggulv, hvoi mangler 1 bielke. 2 fag tærskelo med 1 dør og 1 luge. 2 fag havregulv. Uden mangler. Staldhus m.v. 8 fag, beliggende syd-nord i østre side af gården. Ege undertømmer, fyr overtømmer og elle lægter. tækket med lyng og langhalm. Stavrede og klinede vægge. Fra nord 2 fag hakkelseshus med 1 dør og 1 luge. 3 fag stald med krybber, 1 dør, $\frac{1}{2}$ fag svinehus m. en

dør. 2½ fag til beboende værelse med 5 små vinduer, fyr loft og døre samt en huggen skorsten med brændte sten i piben.

God stand, men tækningen meget mådelig.

Endvidere 6 heste fra 2 til 12 år.

1 beslået rejsevogn

2 arbejdsvogne, 1 plov, 1 jern harve, ½ jern- og ½ træharve
Sædekorn og Foderkorn til stede.

4.

I 1829 købes gården til selveje, da Wedelslund med underliggende bøndergods sælges fra Frijsenborg.

I 1852 overtages gården af en søn Ole Simonsen. Skøde tingl. 19/5 1852.

Solgt til Enevold Rasmussen 29/1 1879

- - Jens Madsen 7/4 1880

Mageskiftet til Peder Sørensen 9/7 1884

Adkomst for enke Marie Sørine Sørensen 29/1 1932

Skøde til sønnen Viggo Sørensen 30/7 1947.

- - - Preben Sørensen.

Ved udskiftningen 1796:

En til gårdsplads og have grænsende hovedlod nord for byen, en lod nordvest for byen, en hedelod nordvestligere for byen, en skovlod sydøst for byen, en englod sønden for byen, og en englod sydøst for byen. Til denne gård hører desuden en attendedel af de under matr. nr. 29 anførte fælles tørvelodder, samt lodden på gaden i byen.

69.6 tdr. land.

Doctor Juris Utriusque Niels Dorph Seidelin, kongelig
Mayestæts virkelig justitsråd, Herredsfoged og skriver i Hasle,
Westerlisberg, Framlev og Sabro herreder,
Gjøre vittterligt, at år 1828 den 11. og 25. september samt den
9. oktober blev, efter foranstaltning af skifteretten i stervboet
efter greve og grevinde Kragh Juel Wind Friis til Wedelslund fore-
taget hver dag især, offentlig auktion over hovedgården Wedelslund
med underliggende bøndergårde, tiender og skove, hvoriblandt Simon
Christensens fæstegård i Herschind, der i jordebogen er anført for
hartkorn, ager og eng 4 tdr. 3 skp. efter følgende

Conditioner

1. Ejendommene sælges i den stand, de ved salget forefindes, og således som de i vedheftede jordebog findes beskrevet og de derpå hvilende byrder og forpligtelser efter lov og anordninger samt efter gældende fæstebreve og contracter, hvilke af køberen må holdes, forsåvidt de af forrige eiere eller skifteretten er erkjendte, om de end ei i jordebogen måtte være bemærkede.
2. Med fæstegårdene følger den fæsterne overleverede besætning og inventarium, i hvilken henseende kjøberne indtræder i stervboets rettigheder, uden at dette påtager sig videre hjemmel eller ansvar.
3. Sælges hovedgården og godset særskilt, da hjemles ikke andre rettigheder end at den kjøbte eiendom for sig selv særskilt kan tilkomme efter de almindelige love eller speciel bevilling, om sådan gives.
4. Sælges bøndergodset fra hovedgården, da forbeholdes de til Fredskove bestemte skove og skovstrækninger inden for et på grunden såvel som på udskiftningscarterne over Schiørring og Sielle satte mærker og afstukne linier, både af over- og underskov samt skovgrund, uden noget andet vederlag for græsningen, end at denne modtager dette hartkorn, samme efter lovlig omgang kan tilkomme, hvilket hartkorn følger skoven. Skovenes køber besørger og bekoster disse forretninger, og indtil de er fuldførte er byernes beboere berettigede til at benytte skovgræsningen ligesom hidtil. Forsåvidt godset sælges til andre end fæsterne, forbeholdes dog disse sidste de dem for deres fæstetid tilkommende græsningsret, hvilke derimod forsåvidt fæsterne selv bliver købere, straks bortfalder. Fra den tid skoven fredes, befries fæsteren også fra at svare skatter af skovskylden. De skovgrupper, som ikke til fredskov er qualificeret eller udtagne, følge med de gårde, på hvis grund de står.
5. Fornævnte eiendomme opråbes både separat og samlede, således og så ofte de sælgende måtte findes for godt, da enhver bydende er forpligtet at vedstå sit bud indtil samme af vedkommende måtte være forkastet. Sælgerne forbeholder sig 3 ugers betænkningstid til at overlægge, om noget eller hvilke af de gjorte bud måtte findes antagelige eller ikke, hvorom de pågjældende til den tid kunne modtage underretning hos auktionsdirecteuren.
6. For de specielle bud på fæstegårde og huse forlanges alene sikkerhed for den første ottendedel af kjøbesummen, når fæsteren selv er den bydende, hvorimod han, ligesom en anden køber, underkaster sig søgsmål til betaling i sin tid af den øvrige købesum, hvorfor gården med dens besætning og inventarium hæfter, da fæsternes fæstebrev ved køb af hans fæstegård eller hus sættes ud af kraft. Indestår samtlige godsets eller en hel byes fæstere een for alle og alle for een, kan videre sikkerhed for deres ottendedele også bortfalde.

8. Foruden købesummen bealer køberne enhver for sin ejendom, på anfordring af auktionsdirecteuren alle ved auctionen og dens foregående publication forårsagede lovlige omkostninger, og så udgifterne for de udstedende auctionsskøder og panteobligationen for de tilbagestående købesummer, tilligemed disse documenters tinglæsning samt den befalede $\frac{1}{2}$ procents afgift, uden ansvar for boet. I tilfælde af, at godset eller noget deraf sælges særskilt fra hovedgården, udreder denne køber alene og uden tilskud fra de andre købere de på de 2de første auctioner medgangne omkostninger, publicationsomkostningerne og gebyret til auktionsdirecteuren.

9. De til mortensdag næstkommende forfaldne landgilder af korn og pene forbeholder stervboet sig, hvilke altså som forhen blive af fæsterne at betale til forvalteren, som også af vedkommende opkræver på godset og betaler på amtstuen alle skatter og offentlige afgifter indtil indeværende års udgang.

10. Derimod tilsvares stervboet alle skatter og afgifter af samtlige eiendomme indtil dette års udgang.

11. Sælges godset fra hovedgården, skal hoveribønderne desuagtet være forbundne til, som hidtil, at forrette alt forefaldende hoveriarbejde og rejser efter forordningen, såvel i indeværende år som indtil al sæden er lagt næste år 1829, i hvilken henseende kjøber af hovedgården indtræder i stervboets rettigheder efter anordningen. Ved 3die auction blev vedtaget at hoveripligten efter 15de post ikkuns vedvarer indtil forårssæden i året 1829 er lagt.

19. Såsnart budet er approberet, kunne eiendomme strax tiltrædes, og de står fra approbationens communication, men, ifald denne ikke forinden de forommeldte 3 ugers udløb har fundet sted, da fra dette sidste tidspunkt for den antagne købers regning og risico.

23. Når købesummen er betalt, og kjøberen i enhver anden henseende har opfyldt disse conditioner, meddeles lovligt auctionsskøde på det købte i overensstemmelse med conditionerne.

25. Enhver fordring, som kjøberen måtte formene sig at have til boet for vanhjemmel eller hvilket som helst andet i anledning af salget og det solgte, skal han være pligtig til at fremsætte og påtale inden et halvt år efter approbationen, da al slig tiltale efter den tids forløb skal være præserveret. Ved 3die auction blev førnævnte gård tilslagen fæsteren Simon Christensen for 740 Rbd. sølv, siger syv hundrede og fyrretyve Rigsbankdaler sølv, hvilket bud af vedkommende er approberet. Og da nu førnævnte Simon Christensen i Herschind til mig som skifteforvalter har givet behørig rigtighed for ovennævnte købesum og han derhos har betalt hans andel af auktionsomkostningerne, så bliver herved, i kraft og følger af den kongelige forordning om auktionsvæsenet i Danmark af 19. December 1693, førnævnte gård solgt og skjødet til køberen merbemeldte Simon Christensen i overensstemmelse med foranførte conditioner, loven og de kongelige anordninger.

Til bekræftelse under min hånd og mit embedssegel
Hasle, etc. herredscontoir, den 20 juni 1829

Seidelin
(L.S.)